

Locurile natale și familia – amprente decisive în fundamentarea vieții și activității profesionale a academicianului Cornelia Bodea

The native places and the family - decisive prints in the life and professional activity substantiation of the Academician Cornelia Bodea

Mihai D. Drecin¹

Abstract

The study, based on published literature and oral history data, tries to point the native geographical space impact (the villages Dud and Dezna in the County of Arad) and the family atmosphere (the parents belonging to the “minor elite” of the Romanian village, father - an Orthodox priest involved in the national movement ever since before 1914, mother - daughter of an elementary teacher), on the life and writing of the historian Cornelia Bodea.

Keywords: Dud, Dezna, native places, family, Cornelia Bodea

Scrisul istoric și geografic, prin reprezentanții săi de anvergură națională și europeană, a sesizat legătura strânsă dintre pământ (factorul geografic) și om (colectivitatea umană) în evoluția lor firească spre civilizație și modernitate. Fără a cădea în capcana determinismului geografic, relieful (munte, deal, piemont, câmpie), clima, apele, regimul pluvial, tipul de sol, resursele subsolului - au o anume importanță în evoluția oricărei comunități omenești. Prin greutatea sau ușurința de a obține satisfacerea necesităților zilnice de hrană și comfort, individul (colectivitatea) devine mai harnic sau mai delăsător, mai organizat sau superficial în viața de zi cu zi, mai cerebral sau emoțional pe baza impulsului de moment.

¹ Profesor universitar, Departamentul de Istorie, Universitatea din Oradea, Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, Secțiunea: Științe Istorice și Arheologie

Școala Analelor a fundamentat pentru prima dată, în manieră modernă, această viziune de înțelegere și scriere a istoriei. Sub influența ei, geografii și istoricii români fondatori și consolidatori ai cercetărilor românești în cele două domenii științifice au descoperit, demonstrat și acceptat legătura strânsă între istorie și geografie. Sintezele lui Simion Mehedinți, George Vâlsan, Ion Conea, Vintilă Mihăilescu, Victor Tufescu, Tiberiu Morariu – veritabili patriarhi ai științei geografice în epocile în care au cercetat și scris, au împletit adevărurile geografice, mai ales cele legate de habitat, cu argumentația istorică. La rândul lor, Nicolae Iorga, Ioan Lupaș, C. C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Gheorghe I. Brătianu, Ștefan Pascu, își încep sintezele de istorie printr-un substanțial capitol dedicat geografiei spațiului românesc pe care-l aveau în atenția cercetării, fie provincie sau întregul teritoriu național².

Necesitatea și fertilitatea coabitării între istorie și geografie ca științe, pentru înțelegerea cât mai exactă și profundă a evoluției societății românești în arealul geografic tradițional dintre Nistru și Tisa, respectiv izvoarele Ceremusului și Dunăre – rezultă foarte clar din două discursuri rostite sub cupola Academiei Române, cu ocazia acceptării în înaltul forum științific a unui istoric, respectiv geograf.

Rememorând cursurile fostului său dascăl geograful Simion Mehedinți, C. C. Giurescu spunea că prelegerile acestuia „... ne arătau strânsa legătură dintre geografie și istorie, cea dintâi fiind istorie statică, surprinsă într-un anumit moment, cea de a doua geografie în mișcare. Le-aș defini astăzi drept cele două modalități ale spiritului uman de a concepe realitatea înconjurătoare în timp și spațiu”³.

Vorbind despre „universalitatea gândirii geografice”, Vintilă Mihăilescu afirma: „Fiecare geostiință (climatologia, hidrologia, geomorfologia, geologia, biologia, antropologia, sociologia, economia etc.) își desprinde, precum se știe, din ansamblul teritorial în care se află încorporat cu structura lui proprie, obiectul său; și astfel îl poate cerceta mai repede și mai bine ... explicându-l prin legile proprii. Dar și aceste științe speciale (sau particulare) nu pot face abstracție de relațiile existente între obiectul lor și mediul înconjurător; sunt obligate și ele adică să-și integreze

² Vezi o trimitere la principalele lucrări ale geografilor și istoricilor amintiți la Mihai D. Drecin, „Cincisprezece ani de activitate didactică și de cercetare științifică universitară în științele geografice la Oradea (1964-1979)”, în *Crisia*, Oradea, 1982, p. 205, nota 1.

³ *Discursuri de recepție la Academia Română*, Ediție îngrijită de Octav Păun și Antoaneta Tănăsescu, Editura Albatros, București, 1980, p. 342. Discursul se intitula: „Românii în mileniul migrațiilor. Considerații asupra unor aspecte”.

obiectul în ansamblul teritorial, cu alte cuvinte să gândească geografic, fără ca prin aceasta specialiștii respectivi să devină geografi ... Asistăm adică – să mi se ierte îndrăzneala – la un fel de geografizare a științelor Pământului și Societății ... nu suntem departe de vremea în care orice om cu știință de carte nu se va mai gândi – când vorbește de geografie – numai la nume, localizare și întindere, ci și la integrarea obiectului particular ce-l interesează în ansamblul teritorial adică în geosistem”⁴. Ceea ce prevedea nonagenarul geograf în 1975 a devenit o realitate în ultimii 40 de ani și pentru științele istorice. Între concepțiile actuale de cercetare în istoriografia universală s-a impus, bunăoară, și concepția geografiei istorice. Ea raportează dezvoltarea societății la condițiile de mediu, ține cont de influența reciprocă dintre societate-mediul înconjurător și invers, culegând date și explicații necesare unei mai complete înțelegeri a procesului complex al devenirii istorice.

Chiar și unii economiști, buni cunoscători ai geografiei și istoriei naționale, explică evoluția vieții economice, a muncii colectivității umane la un moment istoric dat, prin prisma legăturii între pământ și individ. Victor Jinga este, din acest punct de vedere, un exemplu convingător⁵.

* *

*

Astfel văzute lucrurile, în anii copilăriei și adolescenței Cornelia Bodea a avut șansa de-a trăi într-un areal geografic de excepție, pe care numai un cunoscător al zonei îl poate aprecia și înțelege prin posibilele efecte pe care le-ar avea asupra mentalului trăitorilor din zonă. Născută la 8 aprilie 1916 în satul Dud, comuna Târnova, astăzi județul Arad, se mută cu familia, după câțiva ani, în comuna Dezna, același județ.

După vechea împărțire administrativă austro-ungară, localitatea Dud, alături de alte câteva sate, aparținea comunei Târnova, comitatul Arad. Din punct de vedere geografic se situa la limita de vest a zonei piemontane a Munților Zarandului, care împreună cu localitățile de la vest de linia: Pâncota, Șiria, Covăsânț, Ghioroc și Păuliș mai era cunoscută sub denumirea de Podgoria Aradului. Relieful era dominat de dealuri cu înălțimi între 500-800 m altitudine, penetrate de văi cu câmpie roditoare care se

⁴ Acad. Vintilă Mihăilescu, *Gândirea geografică românească în secolul nostru*, Editura Academiei RSR, 1975, p. 9.

⁵ Victor Jinga, *Probleme fundamentale ale Transilvaniei*, Editura Muzeului Județean de Istorie Brașov, Ediția a II-a, 1995, p. 7-59.

prelungea cu câmpia Aradului⁶. Locuitorii practicau viticultura, pomicultura, grădinăritul, creșterea animalelor și agricultura clasică, cultivând grâu, orz, porumb, cânepă, sfeclă de zahăr. Podgoria era principalul fief de aprovizionare cu hrană a Aradului. Satele erau mari și frumoase, „trase la linie” după metoda impusă de topografia habsburgi în secolul al XVIII-lea, adică cu străzi late, drepte, care se intersectau în unghi drept, cu biserica în centrul localității și cimitirul, de obicei, la marginea satului. Construirea, în 1906, a căii ferate Arad-Podgorie, proiectată ca o stea în trei colțuri (trasee), cu centrul în comuna Ghioroc⁷, a permis o aprovizionare zilnică a orașului Arad cu produse alimentare din zonă, ceea ce a ridicat inclusiv standardul de viață a așezărilor încadrate în comerțul local. Dacă la început traficul feroviar era asigurat de automotoare cu tracțiune mixtă (benzo-electrică), în 1913 linia ferată este complet electrificată, fiind prima de acest fel din estul Europei. Trenul electric ajunge să tracteze câte zece vagoane de marfă și călători, facilitând inclusiv naveta forței de muncă din zonă spre fabricile din Arad, oraș care la 1900-1914 era cel mai puternic centru industrial din Transilvania⁸.

Din punct de vedere demografic, satul Dud a fost locuit aproape în totalitate de români. Recensămintele maghiare din 1880-1910 consemnează o creștere aproape continuă a populației românești: 1233 locuitori în 1880, 1228 (în 1890), 1478 (în 1900), 1737 (în 1910). În aceeași perioadă de timp maghiarii au oscilat între 17-42 persoane, nemții cam 4 persoane, deci o familie, evreii între 4-6 persoane⁹.

La scurtă vreme după nașterea sa, familia Cornелиei Bodea se mută în comuna Dezna. Pentru moment nu cunoaștem motivele care l-au determinat pe preotul ortodox Corneliu Bodea să-și schimbe parohia. Cu atât mai mult,

⁶ Victor Tufescu, *România*, Editura Științifică, București, 1974, p. 100-103. Vezi mai recent: *Crișana-Maramureș. Atlas geografic al patrimoniului turistic. Geographical Atlas of Tourism Heritage*, coordonator: prof. univ. dr. Alexandru Ilieș, Editura Universității din Oradea, 2014, p. 42.

⁷ Primul traseu: Arad (cartierul Micălaca)-Golovăț (azi Tudor Vladimirescu)-Mândruloc-Cicir-Sâmbăteni-Ghioroc (22,15 km); traseul doi: Ghioroc-Cuvin-Covăsânt-Șiria-Galșa-Mâsca-Pâncota (22,35 km); traseul trei: Ghioroc-Miniș-Păuliș-Bărățca-Radna (13,086 km). Cf. Radu Belu, *Mica monografie a căilor ferate din România*, Editura Filaret, București, 1996 (vol. II), 1997 (vol. III).

⁸ *Aradul – permanență în istoria patriei*, Arad, 1978, p. 304-310.

⁹ Varga E. Arpad, *Erdélyi etnikai és felekezeti statisztikája, III. Arad, Krassó-Szörény es Temes megye. Népszámlálási adatok 1869-1992 között*, Teleki László Alapítvány, Pro-Print Könyvkiadó, Budapest, Csikszereda, 2000, p. 195. Mulțumesc fostului meu student, masterand și doctorand, prof. dr. Marius Meszar, pentru gentilețea de a-mi pune la dispoziție aceste date.

cu cât noua parohie avea un număr mult mai mic de enoriași români, comuna per ansamblu fiind o așezare cosmopolită din punct de vedere etnic, alături de românii majoritari locuind maghiari și germani. Datele demografice arată că la 1880 erau înregistrați, în ordine, 804 români, 167 maghiari și 12 germani, în 1890 – 769, 240, 7, în 1900 – 839, 231, 9, în 1910 – 854, 280, 6. Evreii apar recenzați doar în aprecierea demografică din 1920, 16 persoane, în timp ce maghiarii, tot atunci, scad dramatic la 106 persoane¹⁰.

Prezența în număr apreciabil a maghiarilor în comună se poate explica prin două cauze. În primul rând, datorită bogățiilor subsolului care încep să fie exploatate în manieră industrială. Este vorba de marmura roșie de Moneasa, piatra de granit și calcarul transformat în var, lemnul din pădurile bogate în diferite esențe, inclusiv nuc. Aceste importante materiale de construcție erau solicitate pentru orașele din estul Transilvaniei, în plin proces de modernizare (Arad, Timișoara, Oradea), dar și din Ungaria și Austria. Pentru transportul mai ușor al acestor materiale, în 1893 groful Wenckheim construiește pe moșia sa calea ferată cu ecartament redus (460 mm) Sebiș-Dezna-Moneasa. O atracție turistică tot mai mare încep să aibă Băile Moneasa cu ape termale de origine vadoasă unde vara, mai ales duminicile, veneau trenuri speciale de la Arad. Transbordarea se făcea la Sebiș, din trenul Arad-Sântana-Șiria-Pâncota-Ineu-Sebiș, cale ferată cu ecartament normal, construită de o societate particulară de acționari, dată în folosință între 1877-1881¹¹. În aceste obiective industriale, respectiv balneare, erau solicitați ungurii și germanii mai familiarizați cu meseriile. Aceasta nu excludea prezența muncitorilor români, mai ales în muncile necalificate. O altă posibilă explicație a numărului apreciabil de unguri în Dezna, așezare în inima Munților Codru-Moma și depresiunea Moneasa¹², ar fi tehnica de înregistrare de către recenzenți a locuitorilor, mai ales din 1890 până la Primul Război Mondial. Accentuarea procesului de maghiarizare după 1867 trebuia să se reflecte în recensămintele populației, chiar dacă fenomenul nu-și făcea efectul scontat de guvernul de la

¹⁰ *Ibidem*, p. 133.

¹¹ Apud: ing. Cătălin Capșa, *Contribuții la istoria căii ferate Arad-Oradea-Satu Mare*, Oradea, 2010, p. 23-24. Lucrare de disertație, Universitatea din Oradea, Facultatea de Istorie, Geografie și Relații Internaționale, Master-Istoria Vestului românesc în context național și european. Conducător științific: prof. univ. dr. Mihai D. Drecin.

¹² Depresiunea Moneasa și Piemontul Codrului, străjuite de masive muntoase până la 1100 m altitudine. Cf. Victor Tufescu, *op. cit.*; *Crasna-Maramureș. Atlas geografic al patrimoniului turistic*, p. 47.

Budapesta. De aceea se introduce rubrica „vorbitori de limbă maghiară”, care sunt considerați maghiari, în timp ce recenzarea pe etnie și religie se neglijează. Cum mulți români, iar evreii în totalitate, cunoșteau limba maghiară aceștia erau contabilizați la rubrica maghiari. În plus, după 1867 în comitatele din vestul Transilvaniei (Maramureș, Sătmar, Sălaj, Bihor, Arad) începe procesul de colonizare a unor comunități de maghiari aduși din Panonia, din dorința guvernanților de la Budapesta de-a sparge unitatea demografică românească a zonei. Așa apar, mai ales de-a lungul principalelor râuri care se vărsau în Tisa, comune de maghiari sau comunități mai restrânse de maghiari așezate lângă și între comune pur românești. Până la urmă, obiectivul Budapestei nu își atinge țelul, având în vedere forța biologică net inferioară a națiunii maghiare față de cea românească.

Succinta caracterizare a economiei din zona Dezna-Moneasa, unde locuitorii puteau câștiga atât din practicarea creșterii animalelor și agricultură, cât și din munci de tip industrial, permanent sau măcar în sezoanele extra agricole, deci venituri bănești mai substanțiale decât agricultorii și micii comercianți din Dud, ar putea explica, în parte, motivul așezării familiei Bodea în noua parohie.

* *

*

Dacă putem accepta ideea că spațiul geografic unde s-a născut și a copilărit adolescența Cornelia Bodea i-a putut inocula trăsături de caracter specifice omului de la munte: dispus la multă muncă, răbdător și răzbdător în viață, familia în care s-a născut și crescut i-a adus un plus de calitate cu care a reușit să se impună și să reziste în viață, să facă față mai ales neșanselor și nedreptăților.

Tatăl, preot ortodox și mama, fiică de învățător, aparțineau categoriei sociale medii la nivelul societății românești a vremii, așa numitei „elite minore” a națiunii, cum spun astăzi istoricii. Preotul și învățătorul, uneori, în comunitățile românești mai restrânse numeric, preotul-învățător, au fost poziții sociale la care familiile de țărani râvneau pentru măcar unul dintre urmașii băieți. Ei ridicau prestigiul familiei în localitate, chiar în spațiul geografic mai larg, adiacent locului de baștină.

Mama, Xenia, născută Mărcuș, descindea din familia Nicoară, ilustrată prin Moise Nicoară omul de cultură și militantul politic român pentru drepturile conaționalilor săi din Banat și Ungaria. În plus, era nepoata

memorandistului arădean Aurel Suci¹³, lider al mișcării naționale din Arad și Transilvania, inițiator al acțiunii memorandiste, prieten cu Mihai M. Veliciu, multă vreme lider al românilor arădeni.

Preotul Corneliu Bodea a fost implicat direct în lupta națională în epoca dualistă. La începutul anilor 1900 a fost arestat și întemnițat de mai multe ori de autoritățile maghiare. Vizitat de un prieten în timpul unei detenții politice, acesta l-a întrebat ce face acolo? Răspunsul a fost pe măsura crezului național profund și autentic care îl stăpânea: „Spovedesc, fără patrafir, cu Tricolorul!” La percheziția clasică, ce se făcea oricărui întemnițat, preotul Bodea reușise să ascundă un Tricolor. Cu acesta spovedea românii din închisoare, ridicându-le moralul și menținându-le crezul în viitorul națiunii române¹⁴. În primăvara anului 1918, cunoscut ca lider local al românilor, autoritățile maghiare îi fixează domiciliul forțat într-un lagăr din Panonia¹⁵. Când Armata Română eliberatoare ajunge în primăvara anului 1919 în părțile Aradului, preotul Bodea aprinde sfeșnicele în camera de oaspeți a casei parohiale din Dezna, scoate portretul lui Avram Iancu, ascuns temporar ca să nu-l găsească soldații maghiari din trupele de secui care terorizau satele românești, și i se adresează Crăișorului Munților: „Hai Iancule, vino să vezi c-o intrat România în țară”¹⁶. Cunoscut ca un simbol al românismului, la moartea sa trupul preotului Bodea a fost înfășurat în Tricolor apoi îmbrăcat în tradiționalele veșminte preotești. Trecând pe lângă sicriu, în momentul ultimului sărut care se practică în astfel de împrejurări, sătenii ridicau discret marginea veșmântului și sărutau Tricolorul¹⁷. Nu întâmplător enoriașii și membrii familiei sale l-au considerat pe Corneliu Bodea că „a fost mai întâi român și după aceea preot”¹⁸.

¹³ Vezi Ștefan Ștefănescu, „Academician Cornelia Bodea o demnă <zărândeana> în rândul marilor istorici români”, în vol. *Națiunea română – idealuri și realități istorice – Acad. Cornelia Bodea la 90 de ani*, volum îngrijit de Alexandru Zub, Venera Achim, Nagy Pienaru Editura Academiei Române, București, 2006, p. 21. Lucian Petraș, *Mihai Veliciu (1846-1921). Studii și Documente*, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2011, p. 27, 30, 40, 46, 100, 113.

¹⁴ Radu Voinea, „Academician Cornelia Bodea așa cum o cunosc”, în vol. *Națiunea română – idealuri și realități...*, p. 54.

¹⁵ Vasile Stănescu, „Un om, o viață, o istorie – Schiță de portret”, în vol. *Națiunea română – idealuri și realități...*, p. 63.

¹⁶ *Ibidem*, p. 64.

¹⁷ Radu Voinea, *op. cit.*, p. 54.

¹⁸ Vasile Stănescu, *op. cit.*, p. 63.

În zona Munților Apuseni, inclusiv în Zarand, Arad, Bihor, s-au transmis peste generații în mentalul românilor evenimentele petrecute în timpul răscoalei conduse de Horea, Cloșca și Crișan și a revoluției de la 1848-1849 condusă de Avram Iancu¹⁹. Apoi, Cornelia Bodea a trăit, este adevărat la o vârstă fragedă, asasinatela la care s-au dat trupel maghiare în toamna 1918-primăvara 1919 împotriva românilor care au votat Unirea de la Alba Iulia²⁰. Familia și consătenii i-au înprospătat memoria prin monumentele ridicate în amintirea acestor tragice evenimente și a morților din Dud și Dezna decedați pe fronturile Primului Război Mondial ca soldați în armata Austro-Ungariei²¹.

Un membru mai îndepărtat al familiei, Dimitrie Bodea, ofițer în armata austro-ungară, la 30 noiembrie 1918 se numără printre cei treizeci de membri ai Gărzii Naționale Arad care depun jurământul și se subordonează Consiliului Național Român Central, pentru a sluji cu devotament „națiunea română”²². În anii '50 ai secolului trecut, acesta, ajuns colonel în Armata Română Regală, locuia pe str. Dorobanților, cartierul Pârneava, Arad și era persecutat de noile autorități comuniste ca fiind chiabur și dușman al regimului²³.

Deși a părăsit Zărândul²⁴ și Aradul încă elevă de școală primară fiind, continuându-și studiile la București²⁵, Cornelia Bodea rămâne cu sufletul și gândul la plaiurile natale. Primele studii le dedică acestor locuri. O istorie a Cetății Dezna, de la rădăcinile dacice până în secolul al XVIII-lea

¹⁹ Florian Dudaș, *Avram Iancu în tradiția poporului român*, Editura Facla, Timișoara, 1989.

²⁰ Vezi: Alexandru Roz, *Aradul – Cetatea Marii Uniri*, Editura Mirton, Timișoara, 1993, p. 296-297.

²¹ *Ibidem*, p. 95. Din satul Dud au decedat 73 de bărbați la o populație de 1768 locuitori în 1919, iar din comuna Dezna – 52 de bărbați la o populație de 1091 locuitori.

²² Vasile Popeangă, *Aradul centru politic al luptei naționale din perioada dualismului (1867-1918)*, Editura Facla, Timișoara, 1978, p. 250-251.

²³ L-am cunoscut copil fiind, tatăl meu aflându-se în bune relații cu el, locuind ca și noi în același cartier.

²⁴ Zona dinspre munte a comitatului Arad, constituit administrativ sub stăpânirea maghiară, a purtat numele de Țara Zarandului până în pragul epocii moderne. Era vechiul district românesc cu rădăcini administrative și religioase încă în secolele VI-IX, care a rămas în mentalul populației băștinașe ce se considera „zărândeni”.

²⁵ Încă din clasa a II-a primară, la îndemnul tatălui, pleacă la București ca bursieră a Institutului Societății Ortodoxe a Femeilor Române. Aici își susține bacalaureatul (1933), licența în Litere și Filosofie (1937), doctoratul în Istorie (1941), își începe și continuă până la moarte activitatea didactică ca profesor de liceu, apoi asistent universitar și cercetătoare științifică. Cf. prof. univ. dr. Corneliu Pădurean, *Omagiu Doamnei istoriografe românești*, Arad, 2010, în mss., p. 1.

când decade din rolul militar, pe locul ei ridicându-se satul Dezna intrat în posesia Ducelui Rinado de Este al Modenei. Studiul a fost publicat în revista arădeană de cultură „Hotarul” în 1937²⁶. La sugestia lui Nicolae Iorga își alege ca teză de doctorat o monografie dedicată lui „Moise Nicoară (1784-1864) și rolul său în lupta pentru emanciparea religioasă a românilor din Banat și Crișana”, susținută la 14 iunie 1941, la București, având ca referenți pe Gheorghe I. Brătianu, C. C. Giurescu, I. I. Nistor, Nicolae Cartoajan și Alexandru Marcu²⁷. Iată cum, o urmașă a lui Moise Nicoară realizează prima monografie a înaintașului său.

Patriotismul cu deschidere europeană, cultivat în familie, apoi de marii dascăli pe care i-a avut ca studentă, a determinat-o pe Cornelia Bodea să-și îndrepte cercetările spre ideea unității naționale manifestate în epoca modernă a românilor (secolul XVIII-începutul secolului XX), către personalități ca Moise Nicoară, Avram Iancu, Eftimie Murgu, în fond spre Istoria Transilvaniei – întotdeauna văzută ca parte integrantă a Istoriei Românilor și a Europei Centrale.

După 1989, Cornelia Bodea nu și-a uitat locurile de baștină. A revenit de multe ori la Arad; a vizitat satele Dud și Dezna; a strămutat pe propriile speze biserica de lemn de la Groși (Ineu, județul Arad), monument istoric, în curtea Spitalului Clinic Județean Arad, sfințită la 14 octombrie 2001; donează biblioteca personală, formată din peste 1700 de volume, Bibliotecii Centrale a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad²⁸.

Pe lângă distincțiile naționale primite: membră a Academiei Române din 1992, Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Mare Ofițer din 1 decembrie 2000, Aradul natal a declarat-o „Cetățean de onoare al Municipiului” (1997), iar Universitatea „Aurel Vlaicu” i-a conferit titlul de „Doctor honoris causa” (2002)²⁹.

Plecată în lumea umbrelor la 29 aprilie 2010, Acad. Cornelia Bodea se înscrie ca singura femeie dintre cei 21 de academicieni arădeni, istoric român de talie națională și europeană, comparată ca anvergură științifică cu Acad. David Prodan și el ardelean.

²⁶ „<Cetatea Desnei>. De la primele dibuiri până la căderea în ruină”, în *Hotarul* (Arad), 1937, Tipografia Lavrov et Co., p. 24.

²⁷ Ștefan Ștefănescu, *op. cit.*, p. 22. Idem, „In memoriam Academician Cornelia Bodea (1916-2010)”, în *Revista Istorică* (București), Serie nouă, tom XXI, nr. 3-4, mai-august 2010, p. 403.

²⁸ Prof. univ. dr. Corneliu Pădurean, *op. cit.*, p. 2.

²⁹ Ștefan Ștefănescu, *In memoriam...*, p. 404; Prof. univ. dr. Corneliu Pădurean, *op. cit.*, p. 2.

Am cunoscut-o pe Cornelia Bodea mai întâi prin lucrările sale pe când eram student la Cluj, pe cele publicate în revista „Hotarul” și celebra monografie dedicată lui Moise Nicoară, editată în 1943. Desigur, atunci, în anii 1962-1967 aflate la Fondul Secret al Bibliotecii Institutului de Istorie din Cluj. Dascălii noștri ne aprobau, totuși, cercetarea unor lucrări încă interzise. Am cunoscut-o personal cu ocazia Conferinței Internaționale a Centrului de Studii Românești organizată la Iași, în 9-10 iulie 1997, de directorul Centrului – istoricul american dr. Kurt W. Treptow³⁰. A fost interesată de rudeniile sale din Arad, în primul rând de colonelul Bodea din Pârneava-Aradului. Personal, pentru mine întâlnirea și discuția cu Domnia Sa a constituit un moment de referință în șansa de-a cunoaște colegi de breaslă de excepție pe care, la orice vârstă, îi poți lua drept modele³¹.

³⁰ A susținut comunicarea „Mihail Kogălniceanu, artizanul dinainte de ascensiunea post-pășoptistă”, în vol. *Biografy and Romanian Studies. Biografie și studii românești*, Edited by Kurt W. Treptow, Editura The Center for Romanian Studies, Iași-Oxford-Portland, 1998, p.44-53.

³¹ Comunicare susținută în cadrul Sesiunii Științifice ”100 de ani de la nașterea Acad. Cornelia Bodea”, organizată de Academia Oamenilor de Știință din România, Secțiunea: Științe Istorice și Arheologie, București, 7 aprilie 2016.